



Een natuur-bso klinkt geweldig leuk. Je ziet het al bijna voor je. De kinderen zijn de hele dag lekker aan het spelen in het bos. Ze beleven avonturen, bouwen hutten, zoeken naar diersporen of ze ontdekken een boom met lange takken, waaronder niemand je kan vinden! De werkelijkheid is inderdaad zo bijzonder, maar om een natuur-bso te starten moet er veel gedaan worden.

# De natuur-bso in het bos

**T**ijdens een studiereis naar Berlijn met Serv Vinders, ontstond bij Greet Ruifrok, projectmanager Natuur-bso van Speelwerk Kinderopvang, de wens om ook een natuur-bso op te zetten, waarbij de natuur de derde opvoeder zou worden. Nadat twee pedagogisch medewerkers van Speelwerk een week stage hadden gelopen op een natuur-bso in Berlijn, konden ze met elkaar het grootste deel van hun natuur-bso vormgeven. Het allerbelangrijkste, vonden ze, is dat pedagogisch medewerkers de kinderen zelf moeten laten ontdekken, en dat dat gebeurt in hun eigen tempo. Alfred Cybulska, docent en directeur van een boskinderdagverblijf en natuurkinderdagverblijf in Berlijn, vindt ook dat je zo jong mogelijk met natuurbeleving bij kinderen moet beginnen. Alfred vindt dat jonge kinderen nog fantasie hebben. Ze maken van een hoop bladeren bijvoorbeeld

een geweldig spel. In Berlijn leren de kinderen al jong met risico's omgaan door bijvoorbeeld met mesjes kastanjes open te peuteren.

## Juiste plek

Om een natuur-bso te starten is de plek van de bso erg belangrijk. Speelwerk vond een boswachteronderkomen in het bos bij Staphorst. Hier ligt zand op de vloeren en staan opgezette dieren. De kinderen kunnen er binnenlopen zonder voorzichtig te hoeven zijn. Het is een geschikte plek om naar het toilet te gaan en om er tijdens heel slecht weer te schuilen. Daarnaast slaat Speelwerk er haar materialen op.

## Rol van de inspectie

Greet had altijd gedacht dat de inspectie (GGD) zou zorgen voor

Laat ouders maar zien  
dat hun kind plezier  
heeft gehad.  
Schoon worden ze  
thuis wel weer!

allerlei beperkingen in de natuurmogelijkheden, maar de zorgzaamheid lijkt in ónze genen te zitten. 'Met een goede pedagogische visie, ouders die meedenken in het proces naar een natuur-bso en een heldere en volledige risico-inventarisatie, kun je heel veel doen. Wij, pedagogisch medewerkers, moeten niet te veel overdrijven. Laat ouders maar zien dat hun kind plezier heeft gehad. Schoon worden ze thuis wel weer. In Berlijn zijn vieze kinderen juist het bewijs van een middag plezier!' Greet vertelt hoe een aantal Duitse pedagogisch medewerkers ook in Nederland op bezoek is geweest. 'Onze Duitse vrienden verbaasden zich over de moederlijke zorgzaamheid van pedagogisch medewerkers. Als voorbeeld fotograferden ze een beeld van een moeder die haar kind wegtrekt bij de slootkant.'

## Het resultaat

De kinderen van de Natuur-bso van Spielwerk kinderopvang uit Meppel gaan met de bus naar het natuurgebied in de buurt van Staphorst. Veel kinderen worden enthousiast als ze de ruimte ervaren. Ze bouwen meteen een hut of spelen met de bladeren. Ze doen op hun eigen niveau ontdekkingen. Als de kinderen in het bos aankomen mogen ze zelfstandig op onderzoek uit. Maar kinderen die niet regelmatig in de natuur spelen, zijn niet meer gewend om samen de natuur te verkennen. Greet heeft ervaren dat kinderen zelfstandiger worden naarmate ze vaker in de natuur spelen. 'Eerst komen ze vragen of de pedagogisch medewerker kan helpen om een tak vast te maken. Wijs ze maar op de andere kinderen in het bos', zegt ze. 'Samen komen ze eruit. Daar leren ze van en vergeten doen ze het nooit meer. De natuur doet veel met de kinderen!' ◀



## Nog meer inspiratie?

Tijdens de internationale conferentie van het NACC van 25 t/m 28 september in Soesterberg vertelt Alfred Cybulska over zijn visie op de natuur-bso en de aanpak die zijn organisatie hanteert. Aansluitend aan de conferentie kun je met Serv Vinders mee op excursie naar Berlijn. Meer informatie vind je op [www.kindvannature.nl](http://www.kindvannature.nl).

## Meer weten?

Op 19 juni vindt de conferentie Kind van Nature 2011 plaats en hier verzorgen Greet Ruifrok en collega Regien Broekman een workshop. Daarbij komt de theorie van natuurbeleving in de bso aan de orde, aangevuld met praktijkervaring. De deelnemers aan de workshop zullen door middel van stellingen worden geprikkeld.

Wil je zo lang niet wachten? Spielwerk heeft de e-learningmodule *Natuur (in de) BSO* ontwikkeld, met kennis en achtergronden over planten, dieren, spelen en bouwen. De korte teksten zijn prettig leesbaar en worden afgewisseld met interactieve opdrachten. Hierbij aansluitend is ook het boekje *Natuur (in de) BSO* gemaakt. Het boekje is geschreven om pedagogisch medewerkers te prikkelen natuur in de kinderopvang te introduceren. Met korte teksten, voorbeelden, mooie foto's, ervaringen en tips krijg je een helder beeld van het belang en de mogelijkheden van een natuur-bso. Meer informatie over het boekje en de e-learningmodule vind je op [www.e-schoolkinderopvang.nl](http://www.e-schoolkinderopvang.nl). Meer informatie over Kind van Nature 2011 vind je op [www.kindvannature.nl](http://www.kindvannature.nl).

## Over de auteur

Erwin Groenenberg is projectleider bij Veldwerk Nederland: het kennis- en praktijkcentrum voor natuureducatie. Veldwerk Nederland verzorgt trainingen, adviezen en begeleiding bij natuurbeleving in de kinderopvang in Nederland en België.